

Lausunto 6.10.2021

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan työ- ja elinkeinojaosto

HE 146/2021 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2022

Työmarkkinoiden kohtaanto-ongelmat, osaavan työvoiman saatavuuden turvaamisen toimenpiteet ja osatyökykyisten työllistymisen parantaminen valtion vuoden 2022 talousarvioehdotuksessa

- Opiskelijoiden työssäkäynnin tukeminen opintotuen tuloajaa nostamalla on tervetullutta.
- Osatyökykyisten työllistymistä on tarpeen tukea erityistehtäväyhtiön perustamisella. Yhtiön palvelut eivät kuitenkaan saa johtaa sen asiakasyritysten oman henkilöstön aseman heikkenemiseen tai kilpailuvääristymisiin toimialoilla.
- Työlupaprosessin nopeuttaminen viranomaisresursseja lisäämällä on aiheellista. Samanaikaisesti on kuitenkin huolehdittava ulkomaisen työvoiman työhdoista. Panostukset maahanmuuttajien kotoutumiseen ovat tarpeen.
- Satsaukset oppisopimuskoulutukseen ovat tervetulleita. Työmarkkinoiden kohtaanto-ongelmat johtuvat osaamisvajeiden lisäksi myös avoimien tehtävien heikosta vetovoimasta, jonka puute heijastuu myös ammatilliseen koulutukseen. Esimerkiksi hotelli- ja ravintola-alan ammatilliseen koulutukseen hakeudutaan aikaisempaa vähemmän.

Palvelualojen ammattiliitto PAM näkee, että erityistehtäväyhtiön perustaminen osatyökykyisten työllistämiseksi parantaa monien erityisryhmien mahdollisuuksia päästä palkkatyöhön. PAM muistuttaa kuitenkin, ettei erityistehtäväyhtiön puitteissa tehtävä sosiaalinen työllistäminen saa johtaa yhtiön asiakasyritysten oman henkilökunnan työsuhteiden tai aseman heikentymiseen. PAM pitää tärkeänä, että erityistehtäväyhtiö toimiessaan tekee yhteistyötä vain sellaisten asiakasyrityksien kanssa, joissa kannetaan vastuu omasta henkilöstöstä. Pitää myös huolehtia, ettei erityistehtäväyhtiö toiminnallaan aiheuta kilpailuvääristymiä toimialoillaan.

Kohtaanto-ongelmat PAMin jäsenten työskentelyaloilla johtuvat osaamisvajeita useammin tarjolla olevan työn heikosta vetovoimasta, jota nakertaa työsuhteiden vaihteleva laatu (esim.osa-aikatyö, vuokratyö). Toisaalta TEM:n tilastojen mukaan hakijapula vaihtelee alueellisesti. Esimerkiksi Uudellamaalla ei ole pulaa TEM:n ammatibarometrin perusteella vaikkapa siivous- tai ravintolatyön hakijoista.

Koronarajoituksista kärsineellä ravintola-alalla aikaisemmin työskennellyttä työvoimaa on siirtynyt muille toimialoille ja erityisesti päivittäistavarakauppaan. Nyt onkin kysymys siitä, että miten uudelle toimialalle siirtyneet osaajat saataisiin palaamaan. Opiskelijoiden työssäkäynti väheni koronan myötä. Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukaan esimerkiksi opiskelun vuoksi osa-aikatyötä tekevien palkansaajien määrä vuonna 2020 oli 16 000 henkilöä edellisvuotta alhaisempi. PAM pitää tärkeänä, että opiskelijoita saadaan houkuteltua työmarkkinoille opintotuen tuloajaa nostamalla.

Koulutus ja osaaminen edistävät työllistymistä. PAM pitää hyvänä, että työpaikoilla tapahtuvaa oppimista tuetaan lisäämällä panostuksia oppisopimuskoulutukseen. PAMin mielestä olisi tärkeää, että työttömien kouluttautumismahdollisuuksia tuettaisiin mahdollisimman laajasti ilman pelkoa työttömyysetuuden menettämisestä.

Työlupaprosessin nopeuttaminen on tarpeen. Samalla panostukset kotoutumiseen ovat tervetulleita esimerkiksi kielikoulutukseen pääsemistä helpottamalla. Työperäisesti maahan tulleiden kielikoulutusmahdollisuuksiin on hyvä kiinnittää huomiota. PAM näkee erittäin tervetulleena, että ulkomaisen työvoiman hyväksikäytön uhrien tavoittamista ja tunnistamista parannetaan. Samanaikaisesti harmaan talouden ja työperäisen hyväksikäytön suitsemiseen ravintola-alalla ja siivousalalla tarvitaan vahvempaa viranomaisvalvontaa. Hallinnolliset sanktiot tahallisuudesta tai törkeästä huolimattomuudesta johtuvasta alipalkkauksesta pitää saada pikaisesti käyttöön.

PAM pitää valitettavana, ettei talousarvioesityksen ilmastotoimissa ole huomioitu oikeudenmukaisen siirtymän tukemista.

Helsingissä 6.10.2021

Palvelualojen ammattiliitto
PAM ry
Annika Rönni-Sällinen
puheenjohtaja

Lisätietoja:

Antti Veirto, tutkimuspäällikkö
puh. 050 4657501
antti.veirto@pam.fi